

Antwoord

van Gedeputeerde Staten op vragen van

Indiener A.H.K. van Viegen (PvdD)
(d.d. 15 mei 2017)

Nummer
3297

Onderwerp
Ontheffingverlening doden vos

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting

Op 31 oktober 2016 hebben GS een ontheffing (ODH-2016-00073407) verleend voor het doden van vossen met het geweer tussen zonsondergang en zonsopgang met behulp van kunstmatige lichtbronnen voor de locatie Geer- en Kleine Blankaardpolder. Deze ontheffing is geldig tot en met 30 juni 2017.

Op 11 april 2017 is een opdracht (ODH-2017-00025199) verleend om de plaatselijke omvang van de vossenpopulatie op of nabij schadelocaties in de provincie Zuid-Holland te beperken. Deze opdracht is geldig tot en met 15 augustus 2017.

Toelichting vraag 10:

De weidevogelstand wordt door andere factoren bedreigd dan predatie door de vos. De werkelijke oorzaak, de intensivering van de landbouw sedert de jaren '60 van de vorige eeuw betekende een negatieve omslag voor weidevogels, die voorheen in Nederland een ideale broedplaats vonden. Diverse weidevogelpopulaties zijn sinds die tijd tot 90 procent gedaald. Het dichte eenzijdige Engelse raaigras zonder bloemen, kruiden en insecten, kunstmest, intensieve bemesting, grondwaterpeilverlaging, eerder en vaker maaien maken het leven voor weidevogels steeds moeilijker. Het voedselaanbod verminderde drastisch en schuilmogelijkheden in het voorheen nattere en bloem- en kruidenrijke terrein verdwenen. In de gebieden die nog aan de voorwaarden van de weidevogels voldoen, vormt de aanwezigheid van vossen geen probleem. De kuikenproductie is onder die omstandigheden voldoende om sterfte te compenseren. Overigens merken wij op dat kleine marterachtigen en vogels een grotere rol spelen in de predatie van met name de jongen van weidevogels dan vossen.

Naar aanleiding van bovengenoemde besluiten legt de Partij voor de Dieren de volgende vragen aan u voor.

Vragen

1. *Hoe groot is de huidige vossenpopulatie in Zuid-Holland, waar bevinden de vossen zich en hoe en door wie is dat vastgesteld?*

Antwoord

Het aantal vossen dat in Zuid-Holland leeft is niet bekend. Omdat registratie van afschot onder de Flora- en faunawet niet verplicht was, is het afschot niet volledig gerapporteerd zodat ook op basis daarvan geen conclusies kunnen worden getrokken over het aantal vossen in Zuid-Holland. Naar het oordeel van de Zoogdierverseniging is er echter binnen Zuid-Holland sprake van een toename van ca. 50%.

2. *Hoeveel vossen zijn er jaarlijks in de afgelopen vier jaar gedood door jagers op grond van de door u verleende ontheffingen?*

Antwoord

In de periode 2013-2016 zijn er op grond van door ons verleende ontheffingen 45 gedode vossen gerapporteerd.

3. *Er is geen nadere onderbouwing gegeven voor de in de toelichting vermelde ontheffing c.q. opdracht waar het gaat om de omvang van de predatie door vossen en de invloed daarvan op de gunstige staat van instandhouding van de weidevogels. Waarom is hiervoor geen nadere onderbouwing en argumentatie gegeven en kunt u deze alsnog geven?*

Antwoord

De minister heeft, met de plaatsing van de vos op de landelijke vrijstellingslijst, de afweging gemaakt dat de vos onafhankelijk van locatie en periode in het jaar bestreden mag worden ter voorkoming van schade. Deze schade betreft met name de weidevogels en andere bodembroeders.

De opdracht is verleend omdat er tijdelijk geen gebruik kan worden gemaakt van de landelijke vrijstelling, totdat het faunabeheerplan is goedgekeurd. Met het oog op de kwetsbare broedperiode van weidevogels is het onwenselijk om de vos niet te kunnen bestrijden. Inmiddels is het faunabeheerplan vos afgerond en ook vastgesteld door het bestuur van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland.

4. *Kunt u m.b.t. de opdracht die is verleend op 11 april 2017 nauwkeurig aangeven waar deze schadelocaties zich in Zuid-Holland bevinden? Indien u dat niet kunt, worden deze locaties in de toekomst wel geregistreerd? Zo nee, waarom vindt u dat niet van belang?*

Antwoord

De schadelocaties kunnen steeds wisselen. Het is van belang om op te kunnen treden indien er sprake is van schade of dreigende schade. Het registreren van schadelocaties kan voor toekomstig – preventief – optreden nuttig zijn, maar is daarvoor niet noodzakelijk. Zie ook de beantwoording van vraag 5.

5. *Wanneer kan een locatie beschouwd worden als 'schadelocatie' en door wie wordt dit vastgesteld?*

Antwoord

Een schadelocatie betreft die plaats waar schade door vossen aan in de wet genoemde belangen plaatsvindt. In veel gevallen betreft dit schade aan kwetsbare bodembroeders, zoals weidevogels. In een dergelijk geval zullen het jagers, boeren of andere weidevogelbeschermers zijn die de schade vaststellen.

6. *Waaruit bestaat de in de opdracht genoemde schade?*

Antwoord

Dit betreft schade aan verschillende in de wet genoemde belangen. Te weten: schade aan weidevogels en andere bodembroeders, graafschade, overbrengen van ziektes op mens en dier, schade aan hobby- en bedrijfsmatig gehouden vee, en schade aan landbouwgewassen.

7. *Normaal heeft een mannetjesvos drie vrouwtjes, waarvan er jaarlijks maar één drie of vier jongen krijgt. Als de vossenpopulatie onder druk staat, omdat er intensief op ze gejaagd wordt, krijgen alle vrouwtjes jongen, en ook grotere worpen. In plaats van vier per familiegroep worden er dan jaarlijks soms wel twintig jongen geboren. Het afschot zal er dus niet toe leiden dat er minder vossen zijn, maar dat er steeds nieuwe vossen komen. Waarom denkt u dat deze opdracht er wel toe zal leiden dat het aantal vossen zal afnemen en de opengevallen plaatsen dus niet zullen worden opgevuld door verhoogde aanwas?*

Antwoord

Wanneer de voedselsituatie het toelaat, kunnen er meerdere vrouwtjes binnen het leefgebied van de rekel leven. Meestal betreft dit 2 tot 3 vrouwtjes, maar in extreem voedselrijke situaties zoals in stedelijk gebied kan dit aantal tot circa 10 stuks oplopen. Als er geen ruimte is voor extra vrouwelijke vossen moeten deze vertrekken en een eigen plek zoeken. Net als alle jonge, niet-dominante mannetjes leiden ze dan een min of meer zwervend bestaan.

Het beheer is er op gericht om in de kwetsbare periode van weidevogels en andere bodembroeders de lokale dichtheid aan vossen te verlagen, waardoor er minder voedsel nodig is en er minder predatie optreedt.

8. *Vossen eten dieren waarvan er veel aanwezig zijn. Veel vossen leven tegenwoordig in stedelijke omgeving, zonder hinder te veroorzaken of opgemerkt te worden. Een vos eet veelal muizen, ratten en ganzen. Waarom verleent u nu opdracht om juist deze natuurlijke vijanden van een aantal in het wild levende dieren extra te doden?*

Antwoord

Het stapelvoedsel van vossen betreft inderdaad muizen. Desalniettemin eten vossen ook andere zaken, waaronder weidevogeleieren en -kuikens. Wanneer

vossen niet gereguleerd worden in gebieden met kwetsbare soorten, zal dat betekenen dat deze populaties nog sterker onder druk komen te staan, met mogelijk lokaal uitsterven tot gevolg. Predatie van ganzennesten en jonge ganzen zal weliswaar een verlaagd nestsucces geven, maar niet de ganzenproblematiek oplossen.

9. *Bent u met ons van mening dat het natuurlijke ecologisch systeem hierdoor nog meer wordt verstoord? Zo nee, kunt u nader toelichten waarom niet?*

Antwoord

De leefomgeving in Zuid-Holland met inbegrip van natuurgebieden, is door mensenhand gemaakt of sterk beïnvloed. Veel van dergelijke natuurgebieden dienen door de mens beheerd te worden om de kwaliteit van de gebieden te waarborgen, onder meer om deze geschikt te houden voor de doelsoorten. Deze beheersmaatregelen omvatten diverse maatregelen, zoals de inzet van begrazing, het periodiek afzetten van houtopstanden en het beheer van een belangrijke predator.

10. *Wat is volgens u het gevolg van de verstoring van het ecosysteem door grootschalige doding van de vos?*

Antwoord

Vossen worden niet grootschalig gedood. De vos mag bestreden worden op basis van de landelijke vrijstelling, daarnaast kan er in een aantal gebieden net vóór en in de kwetsbare periode effectiever bestreden worden door gebruik te maken van kunstlicht. De verstoring van het ecosysteem is minimaal, en weegt op tegen de positieve effecten.

11. *Welke functie hebben vossen volgens u in het ecosysteem en hoe belangrijk vindt u deze functie?*

Antwoord

Vossen zijn predatoren en hebben als zodanig ook hun functie in het ecosysteem. Denk onder meer aan de predatie van plaagdiersoorten. Zie ook het antwoord op vraag 8.

12. *Bent u met ons van mening, dat, nu de weidevogels met 90 procent zijn gedaald met als hoofdoorzaak de intensivering van de landbouw, zoals in de toelichting omschreven, u nadrukkelijk eerst maatregelen zou moeten treffen, die leiden tot een 'weidevogelvriendelijke' landbouw en niet zou moeten inzetten op het bestrijden van natuurlijke predatoren zoals de vos, aangezien predatie al eeuwenlang plaatsvindt en nooit heeft geleid tot vermindering van de weidevogels?*

Antwoord¹

De intensivering van de landbouw, de diepere ontwatering en de verdichting van het landschap door bebouwing, infrastructuur en meer opgaande begroeiing enerzijds en predatie anderzijds hebben geleid tot een afnemende trend voor de weidevogels. Sinds de jaren '80 wordt er beleid gevoerd om de weidevogels te behouden. Met boeren en agrarische natuurverenigingen zijn afspraken over weidevogelbeheer gemaakt waarbij het agrarisch landgebruik is aangepast. Graslanden zijn aangekocht als reservaten. In de loop van de tijd is hier een grote, diverse groep vrijwilligers bij betrokken geraakt, die veel inspanningen verricht. Toch zijn deze inspanningen niet voldoende toereikend. Jaarlijks gaat de populatie weidevogels zo'n 5 tot 7 procent achteruit, doordat het reproductiesucces te laag is om de verder normale sterfte van volwassen vogels te compenseren (zie: Kerngebieden voor weidevogels in Zuid-Holland, Melman et al. 2014). Uit onderzoek blijkt dat weidevogels pas gedijen als aan alle factoren aandacht wordt geschonken en de gebieden groot genoeg zijn. Tot nu toe is de inspanning te versnipperd gebleken.

Verschillende predatoren spelen een rol en bekend is dat de vos een belangrijke predator is (zie onderzoek: Teunissen et al. 2014; Teunissen et al. 2005; Schekkerman et al. 2005). Door middel van de verleende opdracht en ontheffingen wordt de predatiedruk verlaagd door de lokale vossenpopulatie te reduceren.

13. *Vindt er momenteel onderzoek plaats om na te gaan wat de effecten zijn van het afschot van vossen op de omvang van de populatie weidevogels? Zo nee, waarom niet? Bent u bereid dit onderzoek alsnog uit te (laten) voeren? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De invloed van vossen op weidevogels door predatie is voldoende eenduidig. Daarnaast vindt er monitoring plaats van zowel weidevogels en vossen.

14. *Is er al wetenschappelijk onderzoek gedaan waaruit blijkt dat de vos een sterke dominante rol vervult bij de predatie van weidevogels? Zo ja, kunnen wij deze rapporten ontvangen? Zo nee, waarop baseert u zich dan en bent u bereid om een dergelijk onderzoek te laten uitvoeren? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Ja, diverse studies hebben dit aangetoond, onder meer in de studies van Sovon & Alterra (Teunissen et al. 2005) en meer recentelijk het onderzoek van Koorevaar en Holsteijn (2016). Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar het recent aan u toegezonden faunabeheerplan voor de vos van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland.

¹ Antwoord grotendeels ontleend aan de beantwoording van de vragen van de PvdD over vossen en weidevogels, dd. 6 oktober 2016 met nr. 3288.

